УДК 378.014.15

С. Г. Головко,
кандидат історичних наук, доцент

ПЕРСПЕКТИВИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ВІТЧИЗНЯНОЇ НАУКОВОЇ ТА ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ У ВИМІРАХ СУЧАСНОГО ЗАКОНОДАВСТВА

У статті актуалізується наукова проблема удосконалення нормативно-правового забезпечення інноваційного розвитку наукової та освітньої галузі в Україні. Визначено чинники, які утруднюють цей процес, та запропоновано механізми мінімізації їх впливу.

Ключові слова: *інноваційна наукова освітня діяльність, законодавство про освіту, удосконалення нормативно-правового забезпечення.*

С. Г. Головко

Перспективы инновационного развития отечественной научной и образовательной отрасли в измерениях современного законодательства

В статье актуализируется научная проблема совершенствования нормативно-правового обеспечения инновационного развития научной и образовательной отрасли в Украине. Определены факторы, затрудняющие этот процесс, и предложены механизмы минимизации их влияния.

Ключевые слова: *инновационная научная образовательная деятельность, законодательство об образовании, совершенствование нормативно-правового обеспечения.*

S. Holovko

The prospects of national scientific and educational field innovative development in the dimension of modern legislation

Article updated scientific problem of improving the legal provision of innovative research and education in the Ukraine. Factors that complicate this process, and the mechanisms to minimize their impact.

Key words: *innovative scientific educational activity, legislation about education, improvement of the normative and legal.*

Постановка проблеми та її актуальність. В умовах глобалізаційних процесів перед світом у цілому та спільнотами окремих країн постають нові виклики, подолання яких, значною мірою, залежить від вибору пріоритетів та стратегічних орієнтирів розвитку суспільства. Науково-технічний прогрес, характерний для XX ст., забезпечив розвиток матеріальної культури людства та піднесення добробуту населення. Але сьогодні йому на зміну приходить інноваційний тип прогресу, з яким пов'язується майбутній поступальний розвиток цивілізації. Готовність осмислити та вирішувати глобальні техногенні та соціокультурні проблеми притаманна лише інноваційній людині. Формування інноваційної особистості забезпечується всіма суспільними інституціями, але основне навантаження лягає на освітню систему, яка сьогодні в Україні активно розвивається. Важливим чинником та умовою її трансформації та інтеграції до міжнародного інноваційного простору є формування сучасного нормативно-правового поля функціонування науково-освітньої галузі. В нових умовах методологічно змінюються функції законодавства про освіту. Сьогодні воно покликане не лише чітко регламентувати функціонування сфери, до якої безпосередньо або опосередковано залучено біля третини громадян країни, а, в першу чергу, закладати перспективні напрями розвитку та механізми їх реалізації. З огляду на це, актуальними є

...дження проблеми сумірності потенціалу ...няного законодавства в галузі освіти та ... із пріоритетними цілями та завданнями ...ваційного розвитку України та пошуку шля... його найповнішої реалізації.

Аналіз досліджень і публікацій. Питання ...дови наукової та освітньої галузі в Україні ...лені в працях В. П. Андрущенка, В. Д. Бон...ка, Л. В. Губерського, В. Г. Кременя, В. І. Лу..., Р. В. Шаповала та інших учених. Філо...ко-методологічний вимір проблеми транс...мації вітчизняної системи освіти розроблено ... Кременем, який у своїх дослідженнях актуа... виклики сучасної освіти, що виникають в ...вах глобалізації та європейської інтеграції, і ...рунтовує необхідність ствердження її інновa...ності як основної умови перспективного роз...ку [13].

Оскільки наукова та освітня діяльність є пріо...тетами державної політики, особливого зна...ення набуває правовий вимір окресленої про...леми. На це, зокрема, звертають увагу в своїх ...дженнях науковці В. Астахов, Р. Валєєв, ... Горбунова, Н. Губерська, С. Гусаров, Є. Крас...ков, М. Курко, С. Мандрик, М. Степко, В. Фі...пова, які розробляють питання закодавчого ...безпечення функціонування науково-освітньої ...лузі. Так, Є. В. Красняков акцентує увагу на ...му, що в сучасних умовах саме на законодав...му рівні визначаються тенденції розвитку віт...зняної науки та освіти. Це, в свою чергу, ро...ть розроблення, прийняття та реалізацію від...відної законодавчої бази пріоритетним завдан...м держави [11, 12]. Н. Л. Губерська аналізує ...тан правового забезпечення процедурної діяль...сті у сфері вищої освіти та окреслює основні ...прямки його вдосконалення [4, 5]. С. М. Гу...аров наголошує на взаємозв'язку успішного за...провадження нових концептуальних моделей ...ціональної системи освіти та процесів онов...лення, а іноді, й докорінної зміни законодавства України про вищу освіту [6]. В. Бахрушин визна...ає основним чинником недостатньої ефективно...сті трансформації галузі вищої освіти не стільки ...недосконалість її чинного нормативно-правового ...забезпечення, скільки проблеми імплементації ...законодавчих ініціатив [1].

Мета статті полягає в аналізі сучасної законодавчої бази вітчизняної науково-освітньої галузі щодо забезпечення її інноваційного розвитку та визначенні шляхів удосконалення нормативно-правового забезпечення цього процесу.

Виклад основного матеріалу. Важливою ознакою сучасного світу є розгортання інноваційного типу прогресу як ключової умови подолання кризових явищ в економіці та культурі. Лише інноваційна особистість може стати успішною в усіх галузях суспільного життя. Їй притаманні інноваційний тип мислення та інноваційна культура, що реалізуються та відтворюються в інноваційній діяльності. Саме така людина спроможна жити у постійно змінюваному середовищі, здатна сприймати зміни та трансформувати їх, а також створювати інноваційні продукти: нові ідеї, знання, технології. У глобалізованому світі загострюються проблеми самопізнання, самореалізації та професійного зростання молодої людини. Посилення інтеграційних процесів висуває вимогу академічної наукової та освітньої мобільності. Суттєво підвищується роль знання, яке стає основою повсякденного життя, забезпечує особистості можливість прийняття оптимальних рішень. При цьому ефективне функціонування наукової та освітньої галузей забезпечується реалізацією людиноцентризму як одного із ключових підходів у формуванні інноваційної особистості [13].

Сучасний етап розвитку суспільства характеризується посиленням інтеграції науки та освіти, широкомасштабним залученням нових знань. Створюються умови та виникає необхідність для поєднання наукової та освітянської діяльності, поглиблення міжнародної співпраці, розширення участі наукових установ та навчальних закладів, науковців, педагогів та студентів у міжнародних проектах. При цьому стратегічним завданням державної політики стає забезпечення інноваційного розвитку вітчизняної науки та освіти, конкурентноспрожної на міжнародному ринку інтелектуальних освітніх послуг [10].

Для реалізації цього завдання освітня діяльність має сприйматися та визнаватися державою

як важливий і основний засіб формування духовної та інтелектуальної сфер нового покоління громадян України, які й складуть потенціал інноваційного суспільного розвитку [6].

Разом із тим тривалий час вітчизняне законодавство про науку та освіту не визначало правові засади їх інноваційного розвитку. Так, в чинному Законі України «Про освіту», так само, як і в Законі України «Про наукову та науково-технічну діяльність» від 1991 р., не наголошується на їх інноваційному характері. А в Законі України «Про вищу освіту» (2002 р.) категорія «інноваційності» представлена тільки в ст. 8 «Освітньо-кваліфікаційні рівні вищої освіти». Зокрема, інноваційний характер певного рівня професійної діяльності визначається однією з вимог до освітньо-кваліфікаційного рівня «Магістр» [7].

Уперше проблема удосконалення системи вищої освіти в Україні як умова вирішення пріоритетних завдань інноваційного соціально-економічного розвитку країни була піднята на парламентських слуханнях «Про стан і перспективи розвитку вищої освіти в Україні», які відбулися 13 травня 2004 року [17]. У рекомендаціях, прийнятих за результатами їх роботи, зазначалося, що глобальні зміни в суспільно-економічному розвитку зумовлюють необхідність оновлення вищої освіти в Україні, підвищення її якості, приведення у відповідність із структурою потреб ринку праці.

При цьому зауважувалося, що вища школа ще не стала дієвим чинником утвердження моделі інноваційного соціально-економічного розвитку України, а в державі не створено достатніх умов для реалізації в повному обсязі вимог освітянського законодавства. Одним із стримуючих факторів розвитку вищої школи визначено відсутність науково обгрунтованих критеріїв матеріально-технічного та фінансового забезпечення, невиконання вимог статті 57 Закону України «Про освіту» щодо соціально-економічних гарантій педагогічним і науково-педагогічним працівникам та їх заохочень, призупинення дії положень статті 64 Закону України «Про вищу освіту» щодо визначення розмірів бюджетних призначень на підготовку фахівців з вищою освітою за напрямами і спеціальностями відповідних освітньо-кваліфікаційних рівнів та науково-педагогічних і наукових кадрів вищої кваліфікації, ігнорування статті 63 Закону України «Про вищу освіту» щодо самостійного розпорядження власними прибутками вищими навчальними закладами, невпорядкованість взаємодії сфери праці і сфери освіти, незначне (менше половини) залучення вищих навчальних закладів до науково-дослідних та дослідно-конструкторських розробок. Було прийнято рішення підготувати та внести на розгляд Верховної Ради України проекти законів України про Державну програму розвитку освіти в Україні на 2005-2012 роки, про освіту дорослих (освіту впродовж життя), про стимулювання участі роботодавців у підготовці, перепідготовці кадрів, у освітніх і наукових програмах та проектах [16].

Одним із ключових пунктів Указу Президента України «Про заходи щодо вдосконалення системи вищої освіти України» (2004 р.) було доручення Кабінету Міністрів розробити та затвердити до 1 грудня 2004 року Державну програму розвитку вищої освіти на 2005-2007 роки, передбачивши, зокрема, заходи щодо вдосконалення системи управління вищою освітою, впорядкування мережі вищих навчальних закладів з урахуванням загальнодержавних та регіональних потреб у фахівцях з вищою освітою [18].

Разом із тим, механізми забезпечення інноваційного розвитку науки та освіти в Україні як пріоритету держави не знаходили втілення в нормативно-правових актах, що засвідчувало системний характер труднощів на цьому шляху. Системно ця проблема знайшла відображення в Національній стратегії розвитку освіти в Україні на 2012-2021 роки, прийнятій у 2011 році. Згідно неї, найважливішим для держави пріоритетом встановлено виховання людини інноваційного типу мислення та культури, проектування акмеологічного освітнього простору з урахуванням інноваційного розвитку освіти, запитів особистості, потреб суспільства і держави. А необхідною умовою забезпечення сталого демократичного розвитку суспільства, консолідації усіх його інституцій, гуманізації суспільно-економічних відносин, формування нових життєвих орієнтирів особистості визначається розвиток наукової та

інноваційної діяльності в освіті, підвищення якості освіти на інноваційній основі [14].

Дослідники законодавства про освіту відзначають, що на час прийняття цієї стратегії в Україні в цілому сформувалася відносно самостійна галузь законодавства про освіту, яка спирається на Конституцію України і складається із законів України «Про вищу освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність» та інших нормативно-правових актів (Укази Президента України, постанови Кабінету Міністрів України, накази Міністерства освіти і науки України) [12].

Разом із тим, достатньо широка законодавча база не забезпечувала реалізацію регулятивних функцій інноваційного розвитку науки та освіти. Саме тому серед основних механізмів реалізації стратегії було визначено оновлення нормативно-правової бази, яке включало підготовку нових нормативно-правових актів та вдосконалення чинних. У першу чергу, це розроблення та прийняття Кодексу законів України про освіту, Законів України «Про вищу освіту», «Про професійно-технічну освіту». А також внесення змін до законодавства в частині розроблення, затвердження та впровадження Національної рамки кваліфікацій; порядку формування державного замовлення на підготовку фахівців з вищою освітою, методики науково обґрунтованого прогнозування ринку праці з урахуванням програм розвитку галузей економіки, створення правових та економічних механізмів стимулювання роботодавців та інвесторів щодо їхньої участі у зміцненні навчально-матеріальної бази системи освіти, розвитку професійно-технічних і вищих навчальних закладів та відновленні трудових ресурсів країни, удосконалення нормативно-правової бази з пріоритетних напрямів забезпечення життєдіяльності навчальних закладів тощо [14].

Таким чином, однією із основних причин гальмування інноваційного розвитку науки та освіти в Україні на початку XXI ст. стає те, що більшість нормативно-правових актів вичерпали свій регуляторний ресурс і не відповідали завданням формування особистості з інноваційним типом мислення, висококваліфікованого професіонала мобільного та конкурентоспроможного на ринку праці та інтелектуальних послуг. Це, в свою чергу, стало потужним стимулом для кардинального оновлення законодавчої бази наукової та освітньої галузі. У 2014 році прийнято Закон України «Про вищу освіту», яким встановлено правові, організаційні, фінансові засади функціонування системи вищої освіти, з метою створення умов для органічного поєднання освіти з наукою та виробництвом з метою підготовки фахівців для високотехнологічного та інноваційного розвитку країни, самореалізації особистості, забезпечення потреб суспільства, ринку праці та держави у кваліфікованих фахівцях. Пріоритетами державної політи в галузі вищої освіти визначено сприяння сталому розвитку суспільства шляхом підготовки конкурентоспроможного людського капіталу та створення умов для освіти упродовж життя, міжнародної інтеграції та інтеграції системи вищої освіти України у Європейській простір вищої освіти за умови збереження і розвитку досягнень та прогресивних традицій національної вищої школи, державної підтримки освітньої, наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності вищих навчальних закладів [8].

Особливу увагу приділено визначенню правових засад автономії вищих навчальних закладів – самостійності, незалежності і відповідальності вищого навчального закладу у прийнятті рішень стосовно розвитку академічних свобод, організації освітнього процесу, наукових досліджень, внутрішнього управління, економічної та іншої діяльності. У зв'язку з цим законодавчо врегульовано питання забезпечення розвитку наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності вищих навчальних закладів та їх інтеграції з виробництвом, які традиційно позиціонувалися як основні причини проблем у розвитку вищої освіти. Таким чином, переважна більшість проблемних питань стимулювання інноваційного розвитку отримали законодавче ствердження.

Вагомий крок щодо розвитку законодавчої бази науково-освітньої діяльності зроблено із прийняттям у 2016 році Верховною Радою Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність», який визначає правові, організаційні та фінансові засади функціонування і розвитку у сфері наукової і науково-технічної діяльності,

створює умови для провадження наукової і науково-технічної діяльності, задоволення потреб суспільства і держави у технологічному розвитку шляхом взаємодії освіти, науки, бізнесу та влади. Цим Законом встановлюється, що рівень розвитку науки і техніки є визначальним чинником прогресу суспільства, підвищення добробуту громадян, їх духовного та інтелектуального зростання. Наука розглядається як джерело економічного зростання і невід'ємної складової національної культури та освіти, створення умов для реалізації інтелектуального потенціалу громадян у сфері наукової і науково-технічної діяльності, забезпечення використання досягнень вітчизняної та світової науки і техніки для задоволення соціальних, економічних, культурних та інших потреб.

Пріоритетами цілей та напрямів державної політики в галузі наукової і науково-технічної діяльності, спрямованими на розвиток її інноваційного змісту визначено створення умов для реалізації інтелектуального потенціалу громадян та забезпечення вільного розвитку наукової та науково-технічної творчості, сприяння розвитку наукової і науково-технічної діяльності у підприємницькому секторі, інтеграцію вітчизняної наукової галузі у світовий науковий та Європейський дослідницький простір [9].

Закон визначає механізми стимулювання інноваційної діяльності наукових установ (ст. 8), зокрема, через звільнення від сплати до державного бюджету частини чистого прибутку (доходу) *за результатами своєї фінансово-господарської* діяльності за умови спрямування не менш як 50 відсотків від нього на провадження ініціативної наукової і науково-технічної діяльності та фінансування інновацій. Наукові установи отримують можливість зараховувати власні надходження, отримані у вигляді грантів від вітчизняних та іноземних замовників, для реалізації наукових, науково-технічних та інноваційних проектів.

Статею 20 Закону передбачено створення та функціонування Національної ради України з питань розвитку науки і технологій як постійно діючого консультативно-дорадчого органу при Кабінеті Міністрів України з метою забезпечення ефективної взаємодії у формуванні державної політики у галузі наукової і науково-технічної діяльності. До її повноважень віднесено, зокрема, й прогнозування, ініціювання, замовлення та експертну оцінку інноваційних наукових досліджень та технологій.

Запроваджуються фінансово-кредитні та податкові інструменти державного регулювання для створення економічно сприятливих умов для ефективного провадження наукової і науково-технічної діяльності (збільшення до 2025 року обсягу фінансування науки до європейського рівня, звільнення державних наукових установ та вищих навчальних закладів від сплати ввізного мита та податку на додану вартість з наукових приладів, обладнання, запасних частин і витратних матеріалів до них, реактивів, зразків, наукової літератури в паперовому та електронному вигляді, що ввозяться в Україну для забезпечення власної наукової та науково-технічної діяльності). Передбачається удосконалення механізмів бюджетного фінансування як інструменту реалізації державної політики у сфері наукової і науково-технічної діяльності, запровадження конкурсного фінансування проектів через Національний фонд досліджень України, збільшення обсягу грантового фінансування за умови збереження базового фінансування основної діяльності наукових установ, наукових організацій та наукових досліджень у вищих навчальних закладах, врахування щорічного індексу інфляції, захищеність видатків на наукову і науково-*технічну діяльність за рахунок державного бюджету*.

Зазначені законодавчі ініціативи розглядаються як дієвий механізм стимулювання інноваційного розвитку вітчизняної науки та освіти. Разом із тим, аналіз впливу оновленої законодавчої бази на результативність практичних кроків актуалізує пошук подальших шляхів удосконалення цього процесу.

9 грудня 2015 року відбулися парламентські слухання на тему «Правове забезпечення реформи освіти в Україні». На них, як вагомий позитив, відзначалося ухвалення Закону «Про вищу освіту» як основу створення нового законодавчого і нормативного поля функціонування освіти та

науки. При цьому вже традиційно наголошувалося на недостатньо системному та комплексному характері заходів із формування цілісної державної політики в галузі освіти (дріб'язкове регулювання поточної діяльності навчальних закладів, формальний характер законодавчих змін, потреба модернізації фінансово-господарських механізмів їх діяльності, усунення центральних і регіональних органів влади від вирішення нагальних освітніх проблем, недостатня наукова обґрунтованість освітньої стратегії, громіздка та розбалансована система управління освітою, відсутність ефективної системи забезпечення якості освіти, конкурентного середовища в освіті, системи відповідальності за низьку якість освітніх послуг, умов для широкого залучення інвестицій в освіту, самостійності в оперативному управлінні майном, обладнанням, землею).

Серед основних чинників такого стану визначено невідповідність завданням інноваційного розвитку та вичерпаність регуляторного ресурсу Закону України «Про освіту», більшість положень якого були прийняті в 1996 році, а також проблеми впровадження Закону України «Про вищу освіту» (зокрема, щодо створення Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти, узгодження норм законодавства щодо ліцензування освітньої діяльності, чіткого визначення ліцензійних умов для підготовки фахівців освітньо-професійного ступеня молодшого бакалавра, розробленням вищими навчальними закладами нових освітніх програм за відсутності стандартів вищої освіти, забезпеченням фінансової автономії вищих навчальних закладів тощо) [15].

На практиці не забезпечено належну реалізацію й інших нормативно-правових актів, що забезпечують інноваційність науково-освітньої галузі. Затверджена ще в 2011 році Національна рамка кваліфікацій не використовується як органами влади, так і навчальними закладами та представниками ринку праці [2].

З огляду на це, наукові інтерпретації проблем законодавчого забезпечення інноваційного розвитку переходять з площини недосконалості нормативно-правової бази у площину ефективності її імплементації. Так, В. Бахрушин факторами негативних тенденцій у галузі вищої освіти визначає інерцію попереднього розвитку освітньої системи та проблеми імплементації. Науковець виділяє декілька груп: надмірні очікування; недосконалості самого закону; повільне оновлення нормативної бази з питань освіти; відсутність пов'язаних із законом змін в інших законах та підзаконних нормативних документах; небажання значної частини освітян самостійно щось робити для покращення стану вищої освіти [1].

З огляду на це, важливі принципи державної політики в галузі інноваційного розвитку науки та освіти залишаються декларативними, не підкріплені конкретною відповідальністю (наприклад, сприяння сталому розвитку суспільства, державної підтримки освітньої, наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності, доступність вищої освіти). У Законі та підзаконних актах не визначено показників якості здійснення державою функцій з управління інноваційним розвитком наукової і освітньої галузі. Залишаються неузгодженими академічна, фінансова, організаційна автономії наукових установ та вищих навчальних закладів та норми, що забезпечують їх практичну реалізацію. На етапі формування залишається й Національне агентство з якості вищої освіти та Національна рада України з питань розвитку науки і технологій.

У роботі [3] ми окреслили основні механізми імплементації Закону України «Про вищу освіту». Зокрема, проаналізували можливості інформаційної інтернет-платформи «Імплементація Закону України «Вищу освіту». На превеликий жаль функціонування цього перспективго ІТ-ресурсу відбиває загальну тенденцію імплементації законодавства про освіту – відсутність чітко окресленої дорожньої карти.

Висновки. Аналіз законодавства в галузі наукової та освітньої діяльності в Україні дає можливість зробити висновок щодо сформованості в цілому його правових норм, які регламентують та стимулюють інноваційний розвиток науки та освіти. Об'єктивною є доцільність подальшого оновлення та модернізації законодавчої бази, зокрема, у напрямі розширення її функцій, зокрема, із загально регулятивних та охоронних до прогностичних. У довготерміновому періоді за-

конодавство в галузі науки та освіти визначає значною мірою тенденції їх розвитку, тому його прогностична спрямованість забезпечить узгодженість стратегічних цілей і пріоритетів державної політики та практичних механізмів їх реалізації.

Актуальною в короткотерміновому періоді залишається проблема імплементації існуючої законодавчої бази вітчизняної наукової і освітньої галузі. Наявний досвід із упровадження нових законодавчих ініціатив доводить доцільність формування дорожньої карти цього процесу з чітко визначеними орієнтирами та конкретними заходами.

Забезпечення інноваційного розвитку науки та освіти в умовах глобалізації та інформатизації всіх сфер суспільного життя зумовлює необхідність упровадження принципу гнучкості та мобільності у формуванні освітянського законодавства, що проектується на питання коригування державної науково-освітньої політики та періодичності оновлення її законодавчої бази.

Література

1. *Бахрушин В.* Закон «Про вищу освіту»: проблеми імплементації / В. Бахрушин [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http:// education-ua.org/ ua/ articles/443-zakon-pro-vishchu - osvitu-problemi-implementatsiji.

2. *Впровадження* Національної рамки кваліфікацій [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ipq.org.ua/ua/research/ formuvanniya/34.

3. *Головко С. Г.* Імплементація Закону України «Про вищу освіту»: завдання та механізми реалізації / С. Г. Головко // Наукові праці Національного авіаційного університету. Серія: Юридичний вісник «Повітряне і космічне право»: зб. наук. праць. – К.: НАУ, 2015. – № 1 (34). – С. 24-29.

4. *Губерська Н. Л.* Адміністративні процедури у сфері вищої освіти: теоретико-правове дослідження: монографія / Н. Л. Губерська [текст]. – Х.: Панов, 2015. – 508 с.

5. *Губерська Н. Л.* Основні етапи розвитку нормативно-правового регулювання адміністративно-процедурної діяльності у сфері вищої освіти в Україні / Н. Л. Губерська [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://applaw.knu.ua/ index.php/ arkhiv-nomeriv/1-11-2015/item/431.

6. *Гусаров С. М.* Законодавство України про вищу освіту та актуальні проблеми його розвитку / С. М. Гусаров // Вісник ХНУВС. – 2013. – № 1 (60). – С. 7-12.

7. *Про вищу* освіту: Закон України від 17 січня 2002 р. № 2984-III [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/ show/2984-14.

8. *Про вищу* освіту: Закон України від 1 липня 2014 р. № 1556-VII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18.

9. *Про наукову* і науково-технічну діяльність: Закон України від 26 листопада 2015 р. № 848-VIII // Відомості Верховної Ради України. – 2016. – № 3. – Ст. 25.

10. *Інновації* у вищій освіті: проблеми, досвід, перспективи: монографія / за ред. П. Ю. Сауха. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. Івана Франка, 2011. – 444 с.

11. *Красняков Є.* Парламентські слухання з питань освіти як чинник удосконалення державної політики в галузі освіти України / Є. Красняков, С. Кузнєцова [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.viche.info/ journal/3970.

12. *Красняков Є. В.* Перспективи освітянського законодавства України / Є. В. Красняков [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.academy. gov. ua/ ej/ej10/ doc_pdf/Krasniakov.pdf.

13. *Кремень В. Г.* Освіта і наука в Україні – інноваційні аспекти: Стратегія. Реалізація. Результати / В. Г. Кремень [текст]. – К.: Грамота, 2005. – 447 с.

14. *Національна* стратегія розвитку освіти в Україні на 2012-2021 роки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.meduniv.lviv.ua/files/info/ nats_ strategia.pdf.

15. *Про Рекомендації* парламентських слухань на тему: «Правове забезпечення реформи освіти в Україні»: Постанова Верховної Ради України від 16.03.2016 № 1031-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/ laws/ show/ 1031-19.

16. *Про Рекомендації* парламентських слухань «Про стан і перспективи розвитку вищої освіти в Україні»: Постанова Верховної Ради України від 04.06.2004 № 1755-IV [Електронний ресурс]. –

...доступу: http://zakon2.rada. gov. ua/ laws/ ...755-iv.

...*Про стан* і перспективи розвитку вищої ... в Україні / Матеріали парламентських ...ань у Верховній Раді України 13 травня ... – К.: Парламентське вид-во, 2004. – 184 с.

...*Про заходи* щодо вдосконалення системи ...освіти України: Указ Президента України ...лютого 2004 р. № 199/2004 [Електронний ...рс]. – Режим доступу: http://zakon.rada. ...a laws/show/199/2004.

References

1. *Bahrushin V.* Zakon «Pro vishhu osvitu»: problemi implementacii / V. Bahrushin [Elektronnij resurs]. – Rezhim dostupu: http://education-ua.org/articles/443-zakon-pro-vishchu-osvitu-problemi-implementatsiji.

2. *Vprovadzhennja* Nacional'noi ramki kvalifika– [Elektronnij resurs]. – Rezhim dostupu: ipq.org.ua/ua/research/ formuvanniya/34.

3. *Golovko S. G.* Implementacija Zakonu Ukraini «Pro vishhu osvitu»: zavdannja ta mehanizmi realizacii / S. G. Golovko // Naukovi praci Nacional'nogo aviacijnogo universitetu. Serija: Jurydichnij visnik «Povitrjane i kosmichne pravo»: zb. nauk. prac'. – K.: NAU, 2015. – № 1 (34). – S. 24-29.

4. *Gubers'ka N. L.* Administrativni proceduri u sferi vishhoi osviti: teoretiko-pravove doslidzhennja: monografija / N. L. Gubers'ka [tekst]. – H.: Panov, 2015. – 508 s.

5. *Gubers'ka N. L.* Osnovni etapi rozvitku normativno-pravovogo reguljuvannja administrativ-no-procedurnoi dijal'nosti u sferi vishhoi osviti v Ukraini / N. L. Gubers'ka [Elektronnij resurs]. – Rezhim dostupu: http://applaw.knu.ua/ index.php/arkhiv-nomeriv/1-11-2015/item/431.

6. *Gusarov S. M.* Zakonodavstvo Ukraini pro vishhu osvitu ta aktual'ni problemi jogo rozvitku / S. M. Gusarov // Visnik HNUVS. – 2013. – № 1 (60). – S. 7-12.

7. *Pro vishhu* osvitu: Zakon Ukraini vid ... sichnja 2002 r. № 2984-III [Elektronnij resurs]. – Rezhim dostupu: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2984-14.

8. *Pro vishhu* osvitu: Zakon Ukraini vid 1 lipnja 2014 r. № 1556-VII [Elektronnij resurs]. – Rezhim dostupu: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18.

9. *Pro naukovu* i naukovo-tehnichnu dijal'nist': Zakon Ukraini vid 26 listopada 2015 r. № 848- VIII // Vidomosti Verhovnoi Radi Ukraini. – 2016. – № 3. – St. 25.

10. *Innovacii* u vishhij osviti: problemi, dosvid, perspektivi: monografija / za red. P. Ju. Sauha. – Zhitomir: Vid-vo ZhDU im. Ivana Franka, 2011. – 444 s.

11. *Krasnjakov E.* Parlaments'ki sluhannja z pitan' osviti jak chinnik udoskonalennja derzhavnoi politiki v galuzi osviti Ukraini / E. Krasnjakov, S. Kuznecova [Elektronnij resurs]. – Rezhim dostupu: http://www.viche.info/ journal/3970.

12. *Krasnjakov E. V.* Perspektivi osvitjans'kogo zakonodavstva Ukraini / E. V. Krasnjakov [Elektronnij resurs]. – Rezhim dostupu: http:// www.academy. gov. ua/ ej/ej10/doc_pdf/Krasniakov.pdf.

13. *Kremen' V. G.* Osvita i nauka v Ukraini – innovacijni aspekti: Strategija. Realizacija. Rezul'tati / V. G. Kremen' [tekst]. – K.: Gramota, 2005. – 447 s.

14. *Nacional'na* strategija rozvitku osviti v Ukraini na 2012-2021 roki [Elektronnij resurs]. – Rezhim dostupu: http://www.meduniv.lviv.ua/files/info/ nats_ strategia.pdf.

15. *Pro Rekomendacii* parlaments'kih sluhan' na temu: «Pravove zabezpechennja reformi osviti v Ukraini»: Postanova Verhovnoi Radi Ukraini vid 16.03.2016 № 1031-VIII [Elektronnij resurs]. – Rezhim dostupu: http://zakon.rada.gov.ua/ laws/ show/ 1031-19.

16. *Pro Rekomendacii* parlaments'kih sluhan' «Pro stan i perspektivi rozvitku vishhoi osviti v Ukraini»: Postanova Verhovnoi Radi Ukraini vid 04.06.2004 № 1755-IV [Elektronnij resurs]. – Rezhim dostupu: http://zakon2.rada. gov. ua/ laws/ show/1755-iv.

17. *Pro stan* i perspektivi rozvitku vishhoi osviti v Ukraini / Materiali parlaments'kih sluhan' u Verhovnij Radi Ukraini 13 travnja 2004 r. – K.: Parlaments'ke vid-vo, 2004. – 184 s.

18. *Pro zahodi* shhodo vdoskonalennja sistemi vishhoї osviti Ukraini: Ukaz Prezidenta Ukraini vid 17 ljutogo 2004 r. № 199/2004 [Elektronnij resurs]. – Rezhim dostupu: http://zakon.rada.gov.ua/laws/ show/ 199/2004.